

Qvæstio De Testamentis Ad piam causam

Januszowic, Bartłomiej (1588–1644)

Starodruk, Biblioteka Jagiellońska, St. Dr. 15908 I

Odczyt: Kamil Sorka

Quæstio.

De

Testamentis ad piam causam.

Ex c. Relatum. el. j.

Ext. DE TESTAMENTIS & ULTIMIS
VOLUNTATIBUS.

Juncta L. 1. C. de Sacrosanctis Ecclesiis.

V. Testamentum imperfectum, ruptum, irritum, vel alias de iure nullum, dum imperfectio in substantia testamenti non sit, favore piæ causæ sustineatur, ita quod non obstante nullitatis exceptione legata ad piam causam à defuncto facta, ab hærede ne cessariò, non modo in terris Ecclesiæ, sed etiam in locis imperio Romano subiectis, veniant præstanda: nec ne?

CONCLUSIO I.

Testamentum, ex defectu solennitatis iure civili nullum, factum ad piam causam in terris Ecclesiæ & Imperii iure sustinetur.

COROLLARIA

- 1. Institutio hæredis (quæ legistis est caput testamenti) ad pias causas omissa, non impedit eius effectum.*
- 2. Testamentum, coram duobus testibus deponentibus, non rogatis, nec inscriptis, ad piam causam ita firmum manet quòd etiam rumpat et infirmet prius testamentum solenniter coram septem testibus peractum.*
- 3. In testamentis ad pias causas ex post facto posse aliquem pro parte testatum, et pro parte intestatum decedere, nullum esse absurdum sustinemus.*
- 4. Si post mortem testatoris ultima voluntas ipsius disponentis manu reperiatur scripta vel subscripta, ita ut hoc dubium non sit: quo ad pia legata servanda est, tametsi coram testibus aut notario non sit nuncupata.*
- 5. In puris legatis ad pias causas non habet Falcidia locum, ne per obliquum quidem; nisi pia causa sit hæres instituta, aut detracta Falcidia possit nihilominus adimpleri voluntas, aut etiam aliud relictum sit ad non piam causam: tunc enim pro rata tantum utriusque legato detrahetur; aut denique nisi aliud ea de re testator disposuerit.*

Conclusio II.

Testamentum imperfectum, ut favore piæ causæ sustinetur, ita piam causam non excedit.

COROLLARIA

1. *Testamentum principaliter factum alio quam pietatis respectu minus solenniter, nullum erit quo ad principale: valet tamen quo ad legata pia in eo contenta. Secus si principaliter fiat causa pietatis, tunc enim coram duobus testibus factum valet etiam quo ad reliqua legata ad causam profanam relictā.*
2. *Hæres legitimus ab intestato, in foro externo non tenetur legatariis scriptis in testamento imperfecto inter extraneos restituere legatum vel hæreditatem: tametsi certò sciat eam fuisse voluntatem defuncti, ut prædicta legata solverentur. An autem idem dicendum sit in foro animæ? Problema facio.*
3. *Non tamen inficiamur si testamentum ad causam profanam sit irritum et nullum, ex causa præteritionis vel ex hæredationis liberorum: nihilominus legata in eo disposita, etiam aliā quàm pietatis contemplatione facta firma manere.*
4. *Idem sequimur in testamento imperfecto inter liberos: hoc enim valide sustinetur alio tamen iure quàm ex dispositione textus nostri.*
5. *In testamento ad causam profanam, ius Canonicum ultra duos testes requirens præsentiam parochialis præsbiteri, vel loco eius alios duos testes, procedit in provinciis Ecclesiæ Romanæ quoad temporalem iurisdictionem subiectis duntaxat, et non interris Imperii.*

Conclusio III.

Testamentum ex defectu essentiali & intrinseco nullum vel imperfectum, favore vel Privilegio piæ causæ non sustinetur.

COROLLARIA.

1. *Defectus voluntatis in testatore, extra omne dubium testamentum imperfectum ad piam causam nullum et invalidum facit.*
2. *Si defunctus animo testandi ad piam causam inchoarit testamentum nec perfecit, quia scilicet non ordinavit de aliqua portione bonorum aliove legato, testamentum ita imperfectum non sustineri arbitramur.*
3. *Idem iuris est quando ultima voluntas testatoris esset perfecta quo ad legata pia, imperfecta quo ad alia, quod fit, quando quis animo deliberato coram idoneis testibus inceperit condere testamentum, et cum piam causam instituisset hæredem, vel pietatis causa aliqua legasset, velletque alia ad causam profanam seu inter extraneos disponere, priusquam complisset decessit.*
4. *Ultima voluntas captatoria, scilicet quæ pendet ex alieno arbitrio et in alterius voluntatem confertur: ut si testator dicat: „comitto dispositioni Titii omnia mea bona”: in legatis ad pias causas tenet et est valida.*
5. *Relictum ad pias causas repertum cancellatum in ultima voluntate, censetur iuris præsumptione inconsultè cancellatum, absque testatoris intentione, si non constat de eius voluntate.*

[hasła: testament, zapis pobożny, ustanowienie dziedzica, wola testatora, świadek, testament pisemny, testament ustny, kwarta falcydyjska, duchowny, dziedzic zewnętrzny, nieważność testamentu]